

Loppuraportti

Änkilän aurinkovoimapuiston yleiskaavoitus, Erityisavustuspäätös 31.1.2023, VN/28016/2022

Avustushaku vihreän siirtymän investointihankkeiden edistämiseksi

1. Tiivistelmä

Hankkeessa on laadittu Änkilän aurinkovoimalan oikeusvaikutteisen osayleiskaavan kaavaehdotus, jonka hyväksymisestä Rautjärven kunnanhallitus on tehnyt esityksen kunnanvaltuustolle 4.11.2024.

Änkilän aurinkovoimalan osayleiskaavan tarkoituksena on mahdollistaa tuotoltaan megawattiluokan aurinkovoimalan rakentaminen Rautjärven Änkilään. Aurinkovoimalan tavoitteellinen maksimiteho on n. 145 MW. Voimala on yhdistettävissä Fingrid Oyj:n Vuoksi – Konkanpelto 110 KV kantaverkkoon.

Aurinkovoimalan rakentaminen Rautjärven Änkilään noudattaa EU:n asettamia tavoitteita fossiilisen energian korvaamisesta uusiutuvilla energianlähteillä. Aurinkovoimalan toteuttaminen tukee myös kotimaiselle energiantuotannolle ja energiantuotannon omavaraisuudelle asetettuja tavoitteita ja mahdollistaa vihreän siirtymän investointien paikallisen tuotannon kehittämisen.

Hankekehittäjänä toimii 3FlashFinland Oy. Änkilän aurinkovoimalan tulee toteuttamaan yksityinen toimija. Aurinkovoimala tullaan toteuttamaan uusinta aurinkovoimateknologiaa hyödyntäen. Osayleiskaava on pohjana hankkeen suunnittelutarveratkaisulle ja rakentamissuunnittelulle.

2. Hankkeen tausta ja tavoitteet

Rautjärven kunnanhallitus käynnisti 17.10.2022 § § 165 Änkilän aurinkovoimalan yleiskaavoituksen valmistelun Etec Energy an Automation Oy:n aloitteesta lähettämällä maanomistajille kirjeen sekä järjestämällä tiedotustilaisuuden 22.11.2022. Kunnanhallitus teki päätöksen osayleiskaavan laatimisesta 19.12.2022 § 235.

Kunta teki aiesopimuksen hankekehittäjän kanssa, joksi sittemmin on tullut ETEC Oy:n tytäryhtiö 3Flash Finland Oy. Aiesopimuksen mukaan hankekehittäjän vastuulla ovat aurinkovoimalaan liittyvät tekniset selvitykset sekä hankkeen kehittäminen toteutettavaksi ja rahoitettavaksi kokonaisuudeksi.

Hankkeen tavoitteena oli luoda edellytykset aurinkovoimalan, teholtan noin 40 MW, perustamiseen alalla toimivan yrityksen toimesta. Hanke voidaan toteuttaa sen jälkeen, kun nyt avustuksen kohteena oleva yleiskaava on valmis.

Tavoitteena oli mahdollistaa noin 150 ha:n suunnittelualueelle 100 MW aurinkovoimalan sijoittuminen, Alkuvaiheessa on tarkoituksena toteuttaa noin 40 MW voimala, joka on mahdollista liittää Finngridin kantaverkkoon. Tavoitteellisen kokoisen voimalan toteuttaminen edellyttää merkittävää kantaverkon siirtokapasiteetin parantamista välillä Puhos - Imatra. Alue sijaitsee 4 km etelään Simpeleen kuntakeskuksesta Valtatie 6 kaakkoispuolella.

3. Hankkeen osapuolet ja toteutus

Osapuolet

Hankkeen toteuttaja on Rautjärven kunta.

Hankkeen vastaavana kaavoittajana on toiminut arkkitehti SAFA YKS 524 Kaija Maunula, Yhdyskuntasuunnittelu Kaija Maunula, jolta kunta on ostanut hankkeeseen liittyvät kaavoituksen asiantuntijapalvelut. Kaavoitus on hankittu suoramarkintana.

Hankkeeseen liittyvät luontoselvitykset sekä DNSH-arviointi on kilpailutuksen perusteella toteuttanut Envineer Oy ja sen alihankkijana Safetyneer Oy.

Hankekehittäjänä on toiminut 3FlashFinland Oy, jonka vastuulla on ollut tuoda hankkeeseen tarvittava tieto aurinkovoimalan rakentamisedellytyksistä, vastata toteutushankkeen suunnittelusta sekä tarvittavan maa-alueen vuokraamisesta. Hankekehitykseen liittyvät kustannukset eivät ole osana hankekustannuksia.

Toteutus

Änkilän aurinkovoimalan osallistumis- ja arviointisuunnitelma hyväksyttiin 8.5.2023.

Ennen osayleiskaavaluonnosta hankekehittäjän maanomistajien välillä käymien keskustelujen perusteella Sorronsuon alue todettiin tässä vaiheessa toteuttamiskelvottomaksi, mutta se päätettiin esittää maa- ja metsätalousalueena (M), joka on tulevia tarpeita varten aurinkosähkön tuotannon reservialuetta, joka ei rajoita alueen käyttöä.

Suunnittelualuetta laajennettiin koskemaan myös valtatie 6 itäpuolta, koska kaavaan otettu alue soveltuu ensimmäisessä vaiheessa toteutettavaan 60 MW aurinkovoimala-alueeseen yhdessä Mäkräsuon alueen kanssa, jolle hankekehittäjä valmistelee suunnittelutarveratkaisun hakemuksen.

Luontoselvitykset toteutettiin vuoden 2023 aikana kahdessa vaiheessa ensin alkuperäiselle suunnittelualueelle ja sen jälkeen laajennusalueelle, joka siirrettiin hankkeeseen toisesta, Laikonkankaan aurinkovoimalan osayleiskaavahankkeesta.

Osayleiskaavaaluonnos asetettiin yleisesti nähtäville 2.2.2024, josta saatujen lausuntojen ja mielipiteiden perustella täydennettiin luontoselvityksiä sekä osayleiskaava-alueeseen liitettiin alueeseen rajoittuva luonnonsuojelualue, Yhteismetsän puisto Natura-alue, jonka osalta tehtiin Natura-arvioinnin tarveharkinta. Alueelle tehtiin myös erityinen hulevesisuunnitelma, koska alueen läpi kulkeva Lohijoki on osa ennallistetun Hiitolanjoen kutualueita.

Osayleiskaavaehdotus asetettiin nähtäville 28.8.-30.9.2024 väliseksi ajaksi ja siitä pyydettiin lausunnot kahdeltatoista viranomaisilta ja muilta asiaan liittyviltä tahoilta. Lausuntoja saatiin 8 ja muistutuksia ei saatu yhtään.

Yleiset tiedotus- ja kuulemistilaisuudet on järjestetty kaikissa kaavan laadinnan vaiheissa sekä niihin liittyen kirjalliset ilmoitukset kaikille tiedossa oleville maanomistajille. Aloituvaiheessa 22.11.2022, luonnosvaiheessa 15.2.2024 ja ehdotusvaiheessa 11.9.2024.

Osayleiskaavasta pidettiin MRA 18 §:n mukainen viranomaisneuvottelu 17.10.2024, jonka tuloksena tehtiin edellytetyt muutokset sekä tarkennettiin arviointia kaava-alueella olevan Yhteismetsän puisto Natura-alueen luontoarvojen säilymisestä.

Kaavaehdotukseen liitettiin DNSH-arviointi ja siihen liittyvä hiilitasearviointi.

4. Hankkeen tulokset

Hankkeen tavoitteiden ja suunniteltujen tulosten toteutuminen

Hankkeessa toteutettiin Änkilän aurinkovoimapuiston kehittämisen kannalta keskeinen Änkilän aurinkovoimalan osayleiskaava.

Laadittu osayleiskaavaehdotus on toiminut selkeänä ohjeena hankekehittäjän maanvuokrasopimusten hankinnassa sekä rakentamisen edellyttämän suunnittelutarveratkaisuhakemuksen valmistelussa sekä keskusteluissa kantaverkon siirtokapasiteetin varaamisesta.

Poikkeamat verrattuna suunnitelmiin ja poikkeamien syyt

Keskeisin poikkeama on aikataulu. Kaavaan edellytettiin arvioitua enemmän ja laajempia taustaselvityksiä, jotka lykkäsivät ensin kaavaluonnoksen nähtäville panoa sekä kaavaehdotuksen valmistumista syksyyn 2024. Näitä olivat luontoselvitysten sisältövaatimukset, arkeologinen inventointi, hulevesisuunnitelma sekä Natura-arvioinnin laajuus.

Luontoselvitysten aikataulu oli liian kiireinen, jolloin kaikkia luontoselvityksen osia saatu valmiiksi kesän 2023 aikana. Luontoselvitystä jouduttiin täydentämään linnuston, viitasammakon, lepakkojen ja kirjo verkkoperhosen osalta kevään ja kesän 2024 aikana.

Mahdolliset ehdotukset hankkeen tulosten laajempaan hyödyntämiseen

Hanke osoittaa, että huolellisesti ja riittävien vaikutusarvioiden perusteella aurinkopuiston toteuttamisessa voidaan välttää vastakkainasettelua. Tärkeässä osassa tässä hankkeessa on ollut maanomistajien kuuleminen ja informoiminen eri vaiheissa jo ennen suunnittelun aloittamista.

Liitteenä hankkeessa tuotettu aineisto

5. Hankkeen vaikuttavuus

Hankkeen vaikutukset vihreän siirtymän investointihankkeen/-hankkeiden toteutumiselle

Osayleiskaavaprosessi on tuottanut hyvän perustan ja riittävät selvitykset suunnittelutarve- ja ympäristövaikutusten arvioinneille sekä hankkeiden toteuttamiselle. Suunnittelutarvehakemus on myös jätetty rakennusvalvontaan ja tavoitteena on käynnistää hanke vuoden 2026 aikana.

Kaavaprosessin aikana on myös hankkeen avulla pystytty tuomaan esille kantaverkon välityskyvyn parantamistarpeita erityisesti Itä-Suomessa. Niin hankekehittäjä kuin kuntakin ovat pyrkineet yhteistoimintaan Metsä Board Oyj:n Simpeleen tehtaan toiminnan kehittämisen investointihankkeissa, erityisesti sähkön huoltovarmuuden parantamiseksi.

Erityisesti suoaluilla on aurinkopaneelikenttää mahdollista vesittää keventämällä metsätaloutta varten tehtyä ojitusta. Tällöin suo muuttuu hiilidioksidilähteestä kasvihuonekaasuja sitovaksi turvemaaksi.

Hankkeen aikana Rautjärven kunta on liittynyt Suomen Vetylaakso ry:n jäseneksi ja pyrkii yhteistyössä tarjoamaan mahdollisuuksia vetytalouteen liittyvään tuotantoon paikallisesti tuotetulla energialla, jos sähkösiirtoyhteyksien kapasiteettia pystytään riittävän nopeasti nostamaan.

Onnistunut hankkeen käynnistäminen tuotti johti, myös siihen, että paikallisen yhteismetsän aloitteesta hankekehittäjä ja Rautjärven kunta käynnistivät Laikonkankaan aurinkovoimala-alueen osayleiskaavahankkeen nyt toteutuvan hankkeen viereen. Hankkeen toteutuminen edellyttää kuitenkin kokonaan uutta Itä-Suomen kantaverkon siirtolinjaa, jonka varaus maakuntakaavassa kulkee alueen läpi.

Muut vaikutukset

Rautjärven on Hinku -kuntana vaikea leikata kasvihuonekaasupäästöjä tavoitteelliselle tasolle liikenteen ja turvemaiden runsaiden päästöjen takia. Aurinkovoimakompensaatio on välttämätön tavoitteen saavuttamiseksi.

Aurinkovoimalan tuottaman hiilettömän sähkön avulla poistuu sähkön tuotannosta vuosittain 26,4 kt tuotannosta. Pelkästään siis tämän yksi aurinkovoimapuisto vähentää koko Rautjärven kunnan kasvihuonekaasupäästöistä suhteutettuna 22,6 %.

Vähätuottoisilla suoalueilla toteutuvien hankkeiden maanvuokratulot ylittävät selvästi metsä tuoton ja tukevat paikallistaloutta.

Aurinkovoimalan merkittävät kiinteistöverot vakauttavat jatkossa kuntataloutta.

6. Talousraportti

Hankkeen venynyt aikataulu on tuottanut ongelmia talousraportoinnissa. Hankkeessa toteutettu DNSH-raportointi on toteutettu, kun kaavaehdotus on saatu valmiiksi, mutta sen tarjouksen mukainen kustannusta 14.025,00 euroa ei ole ehditty laskuttaa ja se puuttuu talousraportilta. Näin emme voineet saada myöskään vaadittua tilintarkastajan lausuntoa.

Liitteenä on hankintapäätös ja vertailuineen, joten kunta on maksuvelvollinen hyväksytystä summasta sekä kaavoittajan loppulasku. Pyydämme mahdollisuutta täydentää kirjanpitoon perustuvaa talousraportointia 15.12.2024 saakka.

Jos täydennys ei ole mahdollista, niin pyydämme hyväksymään talousraportin mukaiset kustannukset 18.482,15 euroa ja avustuksena Rautjärven kunnalle 70 % kustannuksista eli 12.936,10 euroa.

Kaikki summat on ilmoitettu arvonlisäverottomina.

7. Suositukset tulevia hankkeita varten

Oikeusvaikutteinen osayleiskaava on tarkoituksenmukaisempi tapa toteuttaa aurinkovoimalan vaikutusarviointi kuin suunnittelutarveratkaisu.

Hanke osoitti, että aurinkovoimalan toteuttaminen oikeusvaikutteisen osayleiskaavan pohjalta tuottaa laadukkaan perustan rakentamissuunnittelulle ja sen avulla voidaan yhteensovittaa niin vaikutukset ympäristöön ja ottaa huomioon niin kunnan asukkaiden kuin maanomistajien näkemykset.

Rautjärvellä 14.11.2024

RAUTJÄRVEN KUNTA

Harri Anttila, kunnanjohtaja

Liitteet:

- Maksatushakemus
 - o Toteutumaraportti
 - o Pääkirja vuodelta 2023
 - o Pääkirja vuodelta 2024
 - o Luonto- ja DNSH-selvitysten hankintapäätös tarjousvertailuineen
- Kunnanvaltuuston päätös 11.11.2024 § 38
- Kaavakartta; Änkilän oyk auinkovoimalan oyk
- Kaavaselostus; Änkilän aurinkovoimalan oyk
 - o Liite 1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
 - o Liite 2. Palutteen ja vastineet
 - o Liite 3. Tulisuo, Mäkräkivensuo ja Sorronsuo luontoselvitys
 - o Liite 4. Laajennusalueen luontoselvitysraportti
 - o Liite 5. Luontoselvitysraporttien täydennykset
 - o Liite 6. Natura-arvioinnin tarveharkinta
 - o Liite 7. Arkeologinen inventointi
 - o Liite 8. Hulevesisuunnitelma
 - o Liite 9. Aurinkovoimala-alueet ilmakuvissa
 - o Liite 10a: Änkilän aurinkovoimalan DNSH-arviointi
 - o Liite 10b Änkilän aurinkovoimalan hiilitaselaskelma